

17291, Мідоу В'ю Дестіні 118619, Корбітця 16496, Міномета ОМН-765; ♂ Мідоу В'ю Дестіні 118619 х ♀ Фрема 17291, Хоягера Е 2168, Рекорда УСН-15; ♂ Уелкам ін Стретча 143612 х ♀ Цируса 16497, Міномета ОМН-765, Рекорда УСН-15, Фрема 17291. Поєднання цих ліній дає надбавку як по надою (на 8–20%, так і по жирності молока (0,1–0,2%).

Проведені дослідження показали, що в стадах з надоєм вище 4 тис. кг молока помірний інбридинг в ступені III–III має стабілізуючий вплив на закріплення господарських ознак у типі.

Надій первісток нового типу, як і у червоній степовій породі, при осіменінні телиць з 16- до 24-місячного віку підвищується на 681 кг ($P < 0,001$), що свідчить про схожу скороспілість тварин. Виявлено позитивний зв'язок надою із живою масою при першому отеленні ($r = 0,345 \pm 0,06$).

*Інститут тваринництва степових районів
ім. М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» УААН*

УДК 636.22/28.082.265

І.І. САЛІЙ

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СЕЛЕКЦІЙНОГО ЕФЕКТУ І КОНСОЛІДАЦІЇ ОЗНАК ПРИ ФОРМУВАННІ МОЛДАВСЬКОГО ТИПУ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ

У Республіці Молдова нами протягом більш як 20 р. проводилась робота по формуванню масиву чорно-рябої худоби шляхом поглинального схрещування симентал-джерзейських (у північних районах) і джерзей-червоно-степових помісей (південь і центр республіки) з чорно-рябими і голштинськими бугаями.

З метою прискореного формування племінної бази в республіку тільки з 1970 по 1975 р. завезено з Естонії, Литви, України, Московської, Ленінградської, Калінінградської областей Росії, ФРН понад 25 тис. чорно-рябих телиць. За даними племінного обліку, завезене поголів'я перевищувало ровесниць місцевих порід за першу лактацію на 337 і 239, третю і наступні — на 212 і 108 кг. У кращих умовах годівлі й утримання (колгоспи ім. Мічуріна Слободзейського і «Пограничник» Бричанського районів) вони давали значно більшу надбавку молока (+624 і

© І.І. Салій, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31–32

1056 кг, при $P < 0,001$). Жирність молока у завезеного поголів'я була на 0,03–0,37% нижча.

В основу методичних підходів до виведення молдавського масиву чорно-рябої породи покладено концепцію відмови від фіксованої кровності в кінцевих поєднаннях за вихідними породами, тому що в помісі II чи III покоління (особливо на симентальській основі) за вираженістю бажаного типу тільки на 40–60% задовольняли селекціонера. Коефіцієнти мінливості основних промірів тіла у них удвічі перевищували показники чистопородної чорно-рябої породи.

Голштинські бугаї порівняно з чорно-рябими при схрещуванні мали більший вплив на консолідацію цінних якостей у нащадків (за надоем, оплатою корму молоком, формою вим'я, інтенсивності молоковіддачі, екстер'єром).

Встановлено, що серед найважливіших факторів, які суттєво впливали на рівень молочної продуктивності корів, була кровність голштинської породи, рівень годівлі та вирощування молодняку. Надої корів різко зростали з підвищенням кровності голштинів — до 87,5%. У племзаводі «Маласшти», наприклад, від напівкровних первісток у 1990 р. одержали 5590 кг молока жирністю 3,84%, 3/4-кровних — 5800 кг і 3,80%, 7/8-кровних — 6189 кг і 3,76%, 11/16-кровних — 6081 кг і 3,78%. Тому в господарствах з достатньою забезпеченістю кормами пропонувано розводити тварин з високою кровністю по голштинській породі.

У більшості господарств при поглинальному схрещуванні спостерігалась тенденція зниження жирності молока (на 0,1–0,3%), особливо при використанні їх на помісному по джерзею маточному поголів'ї (на 0,33–0,51%). При високому роздої (до 5–6 тис. кг молока) ця тенденція посилювалась.

У кращих господарствах республіки (племзавод «Маласштинський») селекційне плато по надою для голштинських первісток досягнуто при роздої їх до 6–7 тис. кг молока. Тому, щоб одержати вищі показники, без шкоди для здоров'я тварин, необхідно змінювати структуру годівлі, поліпшувати умови вирощування та експлуатації корів.

Ефект схрещування значною мірою залежав від генетичної цінності бугаїв, типу підбору, поєднань ліній. Вищі надої давали первістки від поєднання ліній ♂ Монтвік Чифтейна 95679 х ♀ Р.Пауля 36498 (на 419 кг, $P < 0,001$), ♂ Супрім Рефлексн 121004 х ♀ Х. Адема 37910 (на 696 кг, $P < 0,001$), ♂ Усс Ідеала 933122 х ♀ Санісайд Стендаут Твіна 1428104 (на 1174 кг, $P < 0,001$). Гомо-

генний підбір голштинів з допуском помірного інбридингу (III—III) типізував стада, зменшував мінливість надою і не впливав на погіршення молочних ознак.

Успадкування надою при схрещуванні з голштинами проходило, переважно, за проміжним типом, з регресією в бік материнської породи. У помісей F_1 материнський ефект становив 3,0—4,8%, а батьківський — 17,6—23,5%. На помісях F_2 — F_3 — материнський вплив збільшувався до 16,4—22,9%, а генетичний вплив батьківської породи зменшувався до 4,5—12,4%. На вміст жиру в молоці на першому етапі материнська порода мала більший вплив ($r = 0,290$ — $0,265$) порівняно з батьківською ($R = 0,03$ — $0,064$). З підвищенням генів голштинської породи спостерігається незалежне успадкування цього показника.

З метою підвищення ефекту селекції бажано використовувати відбір первісток за походженням, власною продуктивністю. Кращий ефект при формуванні молочних стад дає відбір 80% телиць і переведення в основне стадо 70% первісток. Така система відбору дає змогу підвищити ефект селекції на 26—30%.

Селекцію за жиром і білком в голштинізованих стадах бажано проводити одночасно з надоєм. Відбір за жиром веде до збільшення білка в молоці ($r = 0,432$ — $0,583$). При високому роздої цей зв'язок слабшає ($r = 0,025$, $r = 0,121$). В основу селекції бажано ставити надій, тому що відбір корів за цим показником веде одночасно і до підвищення молочного жиру та білка в молоці ($r = 0,925$; $r = 0,955$).

Селекцію за вименем необхідно проводити одночасно з надоєм. Виявлені позитивні вірогідні коефіцієнти кореляції між надоєм, з одного боку, обхватом вим'я ($r = 0,240$ — $0,978$) та інтенсивністю молоковіддачі ($r = 0,106$ — $0,533$) — з другого, свідчать про тісні зв'язки між ними; індекс вим'я меншою мірою корелює з надоєм ($r = 0,017$ — $0,369$). Для корів високопродуктивних стад він має становити 45—47%.

Використання у схрещуванні високоцінних бугаїв голштинської породи з високим селекційним диференціалом (за надоєм +5000 кг молока і жиром +0,5%), поряд з поліпшенням умов вирощування і годівлі худоби, дало можливість у республіці отримати в 1990 р. близько 4 тис. кг молока з корови.

*Інститут тваринництва степових районів
ім. М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» УААН*